

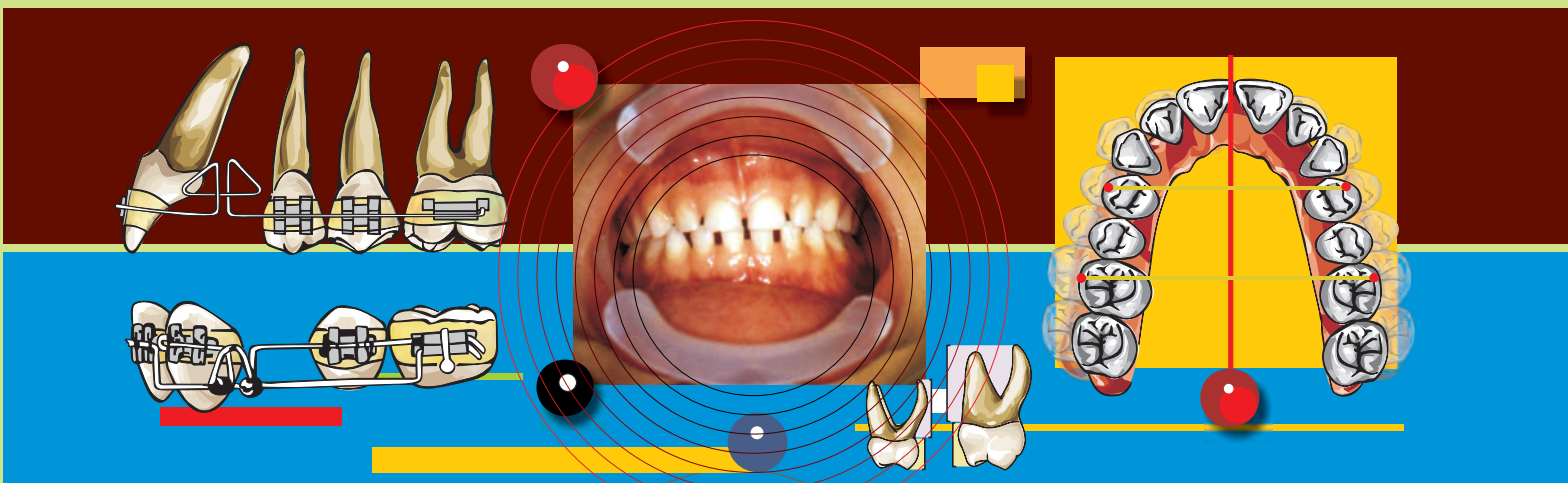
Szerkesztette:

Dr. Fábián Gábor,

Dr. Gábris Katalin,

Dr. Tarján Ildikó

GYERMEKFOGÁSZAT, FOGSZABÁLYOZÁS ÉS ÁLLCSONT-ORTOPÉDIA

Semmelweis Kiadó

Gyermekfogászat

Fogszabályozás és állcsont-ortopédia

Szkesztette: Dr. Fábán Gábor, Dr. Gábris Katalin, Dr. Tarján Ildikó

Gyermekfogászat

Fogszabályozás és állcsont-ortopédia

Szkesztette:

Dr. Fábán Gábor, Dr. Gábris Katalin, Dr. Tarján Ildikó

Az első kiadást lektorálta:
Dr. Bögi Imre PhD főorvos
† Dr. Czukor József főorvos

© Semmelweis Kiadó, 2013, 2015

© Dr. Fábíán Gábor, Dr. Gábris Katalin, Dr. Tarján Ildikó, 2013, 2015

Az e-könyv alapja az azonos című hagyományos könyv (ISBN 978-963-331-340-4) második, bővített kiadása

ISBN 978963331341-1

A könyv és adathordozó (legyen az e-könyv, CD vagy egyéb digitális megjelenés) szerzői jogi oltalom és kizárólagos kiadói felhasználási jog alatt áll. Bármely részének vagy egészének mindennemű többszörözése kizárólag a szerkesztők, a szerzők és a kiadó előzetes írásbeli engedélye alapján jogszerű.

Felelős kiadó: dr. Táncos László
Felelős szerkesztő és tervezte: dr. Vincze Judit
© Grafika, illusztráció: Ángyán Gergő
© Borító: Táncos László
SKD465

Szerekesztők:

Dr. Fábrián Gábor PhD klinikaigazgató, egyetemi docens
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. Gábris Katalin PhD med. habil. egyetemi docens
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. Tarján Ildikó az orvostudományok kandidátusa, egyetemi tanár
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Írták:

Dr. Alberth Márta PhD tanszékvezető, egyetemi docens
DEOEC Gyermekfogászati és Fogszabályozási Tanszék

Dr. Balaton Gergely PhD egyetemi adjunktus
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. Barabás József PhD klinikaigazgató, egyetemi tanár
Semmelweis Egyetem, Arc- Állcsont-, Szájsebészeti és Fogászati Klinika

Dr. Barta Adrienn PhD gyermekfogászat és fogszabályozás szakorvosa

Dr. Borbély Péter PhD
Hansa-Dont Fogszabályozási Stúdió

Dr. Budai Mária PhD ny. klinikai főorvos
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. Dienes Zsolt ny. kórházi főorvos
Péterffy Sándor u. Kórház és Rendelőintézet, Baleseti Központ

Dr. Dobó Nagy Csaba PhD tanszékvezető egyetemi tanár
Semmelweis Egyetem, Orális Diagnosztika Tanszék

Dr. Fábrián Gábor PhD klinikaigazgató, egyetemi docens
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. Fábrián Tibor Károly PhD egyetemi docens
Semmelweis Egyetem, Fogpótlástani Klinika

Dr. Fehér Erzsébet az orvostudományok doktora, egyetemi tanár
Semmelweis Egyetem, Anatómia, Szövet- és Fejlődéstani Intézet

Dr. Gábris Katalin PhD med. habil. egyetemi docens
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. Gera István PhD egyetemi tanár
Semmelweis Egyetem, Parodontológiai Klinika

Dr. Götz Gergely fogszabályozás szakorvosa

Dr. Herényi Gejza fogszabályozás szakfelügyelő főorvos, óraadó tanár
Pécsi Tudományegyetem, Klinikai Központ, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

Dr. Hermann Péter PhD klinikaigazgató, egyetemi tanár
Semmelweis Egyetem, Fogpótlástani Klinika

Dr. Horváth János főorvos
Semmelweis Egyetem, Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézet

Dr. Kaán Miklós PhD egyetemi adjunktus
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. L. Kókai Erzsébet klinikai főorvos
Szegedi Tudományegyetem, Fogorvostudományi Kar, Fogszabályozási és Gyermekfogászati Tanszék

Dr. Nemes Judit PhD egyetemi adjunktus
DEOEC Gyermekfogászati és Fogszabályozási Tanszék

Dr. Pinke Ildikó egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem, Fogorvostudományi Kar, Fogszabályozási és Gyermekfogászati Tanszék

Dr. Rózsa Noémi Katinka PhD egyetemi docens
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. Segatto Emil PhD tanszékvezető, egyetemi docens
Szegedi Tudományegyetem, Fogorvostudományi Kar, Fogszabályozási és Gyermekfogászati Tanszék

Dr. Szabó Gyula fogszabályozás szakorvosa

Dr. Szántó Ildikó PhD egyetemi adjunktus
Pécsi Tudományegyetem, Klinikai Központ, Fogászati és Szájsebészeti Klinika

Dr. Tarján Ildikó az orvostudományok kandidátusa, egyetemi tanár
Semmelweis Egyetem, Gyermekfogászati és Fogszabályozási Klinika

Dr. Tölgyesi Ferenc PhD egyetemi docens
Semmelweis Egyetem, Biofizikai és Sugárbiológiai Intézet

Dr. Vítályos Géza egyetemi tanársegéd
DEOEC Gyermekfogászati és Fogszabályozási Tanszék

Dr. Vizkelety Tamás egyetemi adjunktus
Semmelweis Egyetem, Arc- Állcsont-, Szájsebészeti és Fogászati Klinika

Tartalom

Előszó az első kiadáshoz	XVII
Előszó a második, bővített kiadáshoz	XVIII
I. GYERMEKFOGÁSZAT	1
I./1. Fogfejlődés, fogáttörés (Dr. Fehér Erzsébet)	3
Bimbó stádium	3
Sapka stádium.	3
Harang stádium.	4
Maradófogak fejlődése	7
Fogáttörés (eruptio dentis).	7
I./2. A fogak szövettana és a tejfogak anatómiája (Dr. Fehér Erzsébet)	9
Zománc (enamel, substantia adamantina)	9
Dentin (substantia eburnea)	10
Cement (cementum, substantia ossea dentis)	12
Fogbél (pulpa dentis)	12
A tejfogak morfológiája és elkülönítése a maradófogaktól	13
I./3. A fogak fejlődési rendellenességei (Dr. Gábris Katalin).	16
Számbeli rendellenességek	16
Alaki rendellenességek	19
Szerkezeti rendellenességek	21
Előtörési rendellenességek	23
I./4. A gyermekek fogászati kezelésének sajátosságai (Dr. Fábíán Gábor)	24
I./5. Általános és fogászati anamnézis, klinikai vizsgálat (Dr. Barta Adrienn)	28
Anamnézis.	28
Klinikai vizsgálat.	28
I./6. Radiológiai vizsgálatok (Dr. Barta Adrienn, Dr. Dobó Nagy Csaba).	31
Felvételi technikák	31
A legfontosabb extraoralis felvételi technikák a gyermekfogászatban	31
Intraoralis technikák	32
Lokalizációs technikák	33
A csontérettség meghatározása röntgenfelvétel segítségével	33
Digitális felvételi technika	34
Kefalometrikus teleröntgen-felvételek	36
Modern felvételi eljárások (kúpsugaras komputertomográf, CBCT).	36
Sugárvédelem	38
Javallatok	39
I./7. A caries etiológiája, epidemiológiája (Dr. Rózsa Noémi Katinka)	41
A caries etiológiája	41
Caries-elméletek	41
Definíció és patomechanizmus	42
A primer tényezők szerepe a caries kialakulásában	42
A caries epidemiológiája	44

	Az epidemiológia definíciója, jelentősége, módszertana	44
	Epidemiológiai mutatók, cariesindexek	44
	Korai gyermekkori caries – mortalitás és morbiditás	46
	Magyarországi epidemiológiai vizsgálatok eredményei gyermek és fiatalok populáció	47
I./8.	Prevenció (<i>Dr. Rózsa Noémi Katinka</i>)	51
	Egészséges táplálkozás	51
	Cukorpótlók, édesítőszer	53
	Szájhygié	55
	A fluoridok alkalmazása	57
	A korai kezelés, a gyermekfogászati gondozás	59
	Barázdazárás	59
	A nyál cariesmegelőző szerepe, remineralizációs anyagok, biofilm-moduláció	62
	Kemoprevenció	63
I./9.	Tej- és maradófogak szuvasodásának ellátása (<i>Dr. Nemes Judit</i>)	64
	A tejfogak szuvasodása	64
	Kora gyermekkori fogszuvasodás (early childhood caries, ECC)	65
	A tej frontfogak szuvasodásának ellátása	67
	A tej molarisok szuvasodásának ellátása	67
	A fiatal maradófogak szuvasodásának ellátása	71
	A maradó molarisok barázdacariése	71
	A maradó molarisok approximalis caries	72
	A maradó metszők approximalis szuvasodása	73
I./10.	Endodoncia (tejfogak, fiatal maradófogak) (<i>Dr. Barta Adrienn, Dr. Tarján Ildikó</i>)	74
	Endodonciai beavatkozások a tejfogazatban	74
	Diagnosztika	74
	A tejfogak pulpakezelésének lehetőségei	75
	A tejfogak pulpakezelésének határai, indikáció, kontraindikáció	76
	Endodonciai beavatkozások vegyes fogazati időszakban (fiatal maradófogak)	77
I./11.	Ambuláns szájsebészeti beavatkozások gyermek- és serdülőkorban (<i>Dr. Gábris Katalin, Dr. Balaton Gergely</i>)	81
	Sebészeti ellátást igénylő gyermekkori szájelváltozások	81
	Szájsebészeti beavatkozások	81
	Impactált, retineált, számfeletti fogak eltávolítása	82
	Incisio, excisio, resectio	82
	Frenulotomia, frenulectomia	82
	Sebészeti-ortodonciai beavatkozások	84
	Replantáció (fogvisszaültetés)	85
	Autotranszplantáció (fogátültetés)	85
	Cysták és kezelésük	86
	Szájüregi daganatok és daganatszerű elváltozások gyermekkorban	86
	Dentális implantológia	87
	Helyi érzéstelenítés gyermekeken gyermekfogászati, fogszabályozási és fogsebészeti beavatkozásokhoz	87
	A gyermekkorban ajánlott helyi érzéstelenítők	88
	A helyi érzéstelenítés kivitelezése	88
I./12.	Fogpótlások gyermekkorban (<i>Dr. Alberth Márta</i>)	89
	Kivehető fogpótlások	90
	Teljes kivehető pótlások	90

	Részleges kivehető fogművek	92
	Fogsorvédők	92
	Rögzített fogpótlások	92
	Koronapótlások	92
	Hidak	94
	Implantátumok gyermekkorban	94
	Helyfenntartók	94
I./13.	A tej- és maradófogak baleseti sérülései és komplex ellátásuk <i>(Dr. Tarján Ildikó)</i>	96
	A tejfogak sérülései	97
	A sérülések ellátása	97
	A tejfogsérülések következményei	100
	Maradófogak sérülései	100
	A sérülések kezelése	101
	Baleseti sérüléseket követő szövődmények	105
I./14.	A gingiva, a szájnyálkahártya és a parodontium elváltozásai <i>(Dr. Gábris Katalin)</i>	106
	Fejlődési rendellenességek	106
	A nyelv betegségei	106
	Az ajak betegségei	107
	Vírusos (szájban előforduló) betegségek	107
	Egyéb vírusok okozta betegségek szájtünetei	108
	Gombás fertőzések	109
	Recidiváló szájfekélyek	109
	Gingivitis	110
	Juvenilis parodontitis	111
	Általános betegségek szájtünetei	111
	A vérképző rendszer betegségeinek szájtünetei	111
	Hypochrom microcytás anaemia (vashiányos vérszegénység)	111
	A fehérvérsejtképző rendszer betegségei	111
	Haemorrhagiás diathesisek	113
	Diabetes mellitus	113
	Histiocytosis X	113
	Iatrogen, fizikai, kémiai ártalmak	113
I./15.	A gyermekkori fertőző betegségek szájtünetei <i>(Dr. Gábris Katalin)</i>	116
I./16.	Általános betegségben szenvedő gyermekek fogászati kezelése <i>(Dr. Szántó Ildikó)</i>	119
	Felső légúti infekció	119
	Herpes labialis	120
	Diabetes mellitus	120
	Vesebetegség	120
	Szív- és keringési betegségek	120
	Hematológiai betegségek	121
	Asthma	123
	Epilepszia	123
	Fogyatékkal élő gyermekek	123
	Sérült, balesetet szenvedett gyermek	125
I./17.	Nehezen kezelhető gyermekek ellátása <i>(Dr. Tarján Ildikó)</i>	126
	Nehezen kezelhető gyermek	126
	Etiológia	126
	Kezelési lehetőségek	126
	Sedatio	127

	Hipnózis	128
	Narcosis	128
I./18.	Gyógyszerek alkalmazása a gyermekfogászati gyakorlatban (<i>Dr. Szántó Ildikó</i>)	131
	Fájdalomcsillapítók és lázcsillapítók	132
	Lokális és felületi érzéstelenítők	136
	Baktériumellenes szerek	137
	Gombaellenes szerek	140
	Antivirális készítmények	140
	Minor tranquillansok	140
	Bőr- és nyálkahártya-fertőtlenítők	140
	Vérzéscsillapító szerek	141
I./19.	A tej- és maradófogak elszíneződésének okai és a kezelés lehetőségei (<i>Dr. L. Kókai Erzsébet</i>)	142
	Külső (extrinsic) ok következtében létrejövő elszíneződés	142
	Belső (intrinsic) ok következtében létrejövő elszíneződés	143
	Fogelőtörés előtt vagy közben létrejött elszíneződések	143
	Fogelőretörés után létrejött elszíneződések	146
I./20.	Fogazati elváltozással járó veleszületett rendellenességek és szindrómák (<i>Dr. Tarján Ildikó, Dr. Gábris Katalin</i>)	147
	Monolókuszos ártalmak	147
	Autoszomális domináns öröklődés	147
	Autoszomális recesszív öröklődés	148
	X kromoszómához kötött öröklődés	149
	Multifaktoriálisan öröklődő betegségek	149
	Kromoszóma-rendellenességek	150
	A testi kromoszómák (autoszómák) számbeli eltérései	150
	Nemi kromoszómák számbeli eltérései	150
I./21.	Gyermekek fogászati gondozásának, ellátásának főbb jellemzői Magyarországon és Európában (<i>Dr. Pinke Ildikó</i>)	152
	Egészségügyi ellátás	152
	Alapellátás, járóbeteg-szakellátás és a progresszív betegellátás	152
	Gyermekek fogászati ellátásának struktúrája	152
	A rendelő működtetésének feltételei	152
	A szolgáltatások finanszírozása	153
	Iskolafogászat	153
	Az iskolafogászat története	153
	Az iskolafogászati ellátórendszer	153
	A fogorvos feladata	153
	Betegjogok	153
	Gyógyító-megelőző tevékenység	154
	Gondozási tevékenység	154
	Minőségbiztosítás	155
	Minőségügyi rendszerek	155
	Szakmai irányelvek	155
	Szakmai felügyelet	155
	Továbbképzés	155
	Gyermekfogászat Európában	156
	A gyermekfogászat jövője	156

I./22.	Új paradigmák a gyermekfogászatban: nem-, illetve minimálinvazív terápiai lehetőségek (<i>Dr. Rózsa Noémi Katinka</i>)	157
I./23.	Sürgősségi ellátás a gyermekfogászati és fogsabályozási rendelőben (<i>Dr. Dienes Zsolt</i>)	166
	Általános rész	166
	Az elsősegélynyújtás alapelvei	166
	A sürgősségi ellátásban alkalmazott eszközök, műszerek, eljárások ismertetése.	169
	Részletes rész	172
	Allergia, allergiás jelenségek, anaphylaxia, anaphylaxiás shock	172
	Asthma bronchiale	173
	Ludwig-angina	173
	Keringési eredetű rosszulletek, ájulások	174
	Idegrendszeri elváltozások	175
	Egyes, a gyermekfogászatban is használt gyógyszerek hatásairól, mellékhatásairól.	176
Irodalom.		179
II.	FOGSZABÁLYOZÁS ÉS ÁLLCSONTORTOPÉDIA	185
II./1.	Ortodonciai terminológia (<i>Dr. Fábrián Gábor</i>)	187
	Fogakat érintő rendellenességek	188
	Harapási rendellenességek	189
	Állcsontokat érintő rendellenességek	190
	Ortodonciában alkalmazott síkok	191
II./2.	A fogsabályozás rövid története (<i>Dr. Gábris Katalin, Dr. Kaán Miklós</i>).	193
II./3.	A craniofacialis régió fejlődése és növekedése (<i>Dr. Fehér Erzsébet</i>)	197
	A koponya fejlődése	197
	Chondrocranium.	197
	Desmocranium	198
	Splanchnocranium	199
	Az arc, a szájüreg és az orrüreg fejlődése	200
	A szájpad fejlődése	201
	Az orrüreg fejlődése.	202
II./4.	Fogazati rendellenességek osztályozása, előfordulása (<i>Dr. Szabó Gyula</i>)	204
II./5.	Fogazati rendellenességek etiológiája (<i>Dr. Tarján Ildikó</i>)	211
	Öröklött eltérések	211
	Az állcsont és az arc öröklött eltérései (hasadékok).	211
	A neuromuscularis rendszer öröklődő deformitásai	212
	A fogazat öröklődő rendellenességei.	212
	A csontok öröklődő rendellenességei.	213
	A lágy szövetek öröklődő rendellenességei	214
	Szerzett eltérések	214
	Embryopathiák	214
	A csecsemő táplálása	214
	Fektetési szokások	214
	A kisgyermek táplálkozása	214
	Szájlégzés	215
	Gyermekkorai rossz szokások	215
	A tejfog idő előtti eltávolítása	218
	Trauma	218
	A szervezet általános betegségei	219

II./6.	Röntgen-kefalometriai analízis (<i>Dr. Segatto Emil</i>)	220
	Teleröntgen-elemzés	220
	Ricketts-analízis	221
	Bergen-analízis	223
	Posteroanterior (P-A) távröntgen- elemzés	223
	Orthopantomogram (OP) elemzés	224
II./7.	Diagnózis és kezelési terv (<i>Dr. Segatto Emil</i>)	225
	Ortodonciai diagnosztika	225
	Anamnézis	225
	Klinikai vizsgálat	226
	Általános jellemzők	226
	Extraoralis jellemzők	226
	Intraoralis jellemzők	229
	Funkcionális elemzés	231
	Az ATM (articulatio temporomandibularis) vizsgálata	231
	A mandibula nyugalmi és habitualis occlusió helyzete közötti viszony elemzése	233
	A funkcionális eltérések vizsgálata	236
	Fotóelemzés	237
	Digitális fotóelemzés	237
	Röntgenvizsgálatok	239
	Gipszmodellelemzés	240
	Ortodonciai kezelési terv	244
II./8.	Fogszabályozó készülékek	245
II./8.1.	Rugalmasságtani alapfogalmak (<i>Dr. Tölgyesi Ferenc</i>)	245
II./8.2.	Ortodonciai biomechanika (<i>Dr. Fábíán Gábor, Dr. Herényi Gejza</i>)	249
	A fogszabályozó kezelés biológiai alapjai	249
	Az ortopédiai erők hatása az állcsontokra és a növekedésre	252
	A mechanikai erők alkalmazása, ortodonciai erőrendszerek	254
	A mechanikai erőhatást biztosító elemek	254
	Az ívhajlítás technikája	258
	A készülékek tervezésének mechanikai szempontjai	266
	Alapfogalmak	266
	Elhorgonyzás	268
II./8.3.	Kivehető készülékek (<i>Dr. Balaton Gergely</i>)	271
	Lemezek	272
	Bimaxillaris készülékek	274
	Extraoralis készülékek	281
II./8.4.	Rögzített készülékek (<i>Dr. Fábíán Gábor</i>)	285
	Multiband típusú készülékek	285
	Egyéb rögzített készülékek	292
	Transzverzális eltérések kezelésére alkalmazható készülékek	292
	Sagittális eltérések esetén alkalmazható készülékek	295
	Vertikális hatású készülékek	297
	Habitúális diszfunkciók kezelésére alkalmas készülékek	297
II./9.	A dentoalveolaris eltérések kezelése	299
II./9.1.	A dentoalveolaris eltérések kezelése tejfogazatban és korai vegyesfogazatban (<i>Dr. Fábíán Gábor</i>)	299
	Tej- és korai vegyesfogazatban előforduló rendellenességek és kezelésük	299
	Mesialisan előtörő maradófogak	299

	Infraocclusio	300
	Oldalsó kereszttharapás	301
	Eliülő kereszttharapás	302
	Számfeletti fogak	303
	Csírahiányok	303
	Diastema medianum.	305
	Nyitottharapás.	305
	Metszőfogak protrusiója, retrusiója	306
	Metszőfogak előtörési zavara	306
	Fogtorlódás	307
II./9.2.	A dentoalveolaris eltérések kezelése késői vegyesfogazatban és maradófogazatban (<i>Dr. Horváth János</i>)	309
	Kezelések a késői vegyesfogazatban	309
	A helyviszonyok felmérése	309
	Transzverzális eltérések	314
	Vertikális eltérések	315
	Sagittális eltérések	316
	Retineált és impactált fogak kezelése	317
	Maradófogazati eltérések kezelése	319
	A straight wire kezelések fázisai, a megoldandó feladatok csoportosítása	319
	A horgonylat kérdései	322
II./10.	A skeletalis eltérések kezelése	324
II./10.1.	Vertikális anomáliák (<i>Dr. Fábíán Gábor</i>)	324
	Mélyharapás	324
	A mélyharapás diagnózisa	324
	A mélyharapás kezelése	326
	A mélyharapás retentiója.	330
	Nyitottharapás	330
	A nyitottharapás diagnózisa	330
	A nyitottharapás kezelése	332
	A nyitottharapás retentiója.	335
II./10.2.	Transzverzális anomáliák (<i>Dr. Kaán Miklós</i>)	337
	Transzverzális anomáliák kezelése vegyesfogazat időszakában	337
	A fogívek tágítása a maradófogazat időszakában	340
	Helyteremtés extractio révén.	342
II./10.3.	Sagittális anomáliák (<i>Dr. Borbély Péter</i>)	345
	A sagittális-basalis viszonyról általánosságban	346
	Milyen irányú sagittális viszonyról van szó?	346
	Melyik állcsontban van a hiba?	346
	Kezelési lehetőségek	347
	A kezelés megkezdésének ideje	347
	Bimaxillaris készülékkel való kezelés.	349
	A sagittális-skeletalis anomália különböző megjelenési formáinak kezelése	350
	Angle II. osztály 1. csoport (distalis occlusio labialis irányba dőlt felső metszőkkel)	350
	Angle II. osztály 2. csoport (distalis occlusio lingualisan dőlt metszőkkel)	361
	Angle III. osztály (mesialis occlusio)	363
II./11.	A fogszabályozó kezelések mellékhatásai (<i>Dr. Vitályos Géza</i>).	366
	Ortodonciai kezeléseket követő zománcdecalcifikáció	366

	Fogszabályozó kezelések parodontalis vonatkozásai	367
	Rögzített készülékek	368
	Kivehető készülékek	368
	Gyökéresorptio	368
	Temporomandibularis ízületi megbetegedések és a fogszabályozás	369
	A fogszabályozó kezelések allergológiai vonatkozásai	370
II./12.	Felnőttkori fogszabályozás (<i>Dr. Fábrián Gábor, Dr. Kaán Miklós</i>)	373
II./13.	Implantátumok alkalmazása a fogszabályozásban (<i>Dr. Götz Gergely</i>)	380
	Az ortoiimplantátumok története	380
	Az ortoiimplantátumok jellemzői	380
	Az ortoiimplantátumok kiválasztásának szempontjai	381
	Az ortoiimplantátumok behelyezésének klinikai lépései	381
	Az ortoiimplantátumok klinikai alkalmazása	382
II./14.	Sebészi-fogszabályozó kezelések (<i>Dr. Barabás József, Dr. Vizkelety Tamás</i>)	385
	Arcdeformitások eredete	386
	A sebészi-ortodonciai kezelés megtervezése.	386
	A sebészi-ortodonciai esetek fogszabályozó előkezelése és a műtét modellezése	387
	Sebészi műtéttípusok a skeletalis bason és az alveolaris nyúlványon	389
	Műtéti beavatkozások az alsó állcsonton	391
	A mandibula felhágó ágán végzett beavatkozások	391
	A mandibulatesten végzett beavatkozások	392
	Műtéti beavatkozások a felső állcsonton	395
	Felső állcsont frontális osteotómiája	395
	Le Fort I. osteotomia	395
	A felső állcsont segment-osteotómiái	396
	Bimaxillaris osteotomia	397
	Állcsúcsplasztika	397
	Egyéb műtétek.	397
	Fogmeder-nyúlványon végzett beavatkozások	397
	Magas condylectomia	397
	Műtét utáni feladatok	397
II./15.	Az ajak-, állcsont-, szájpadszédkek kezelése (<i>Dr. Barabás József, Dr. Barta Adrienn, Dr. Vizkelety Tamás</i>)	404
	A hasadékképződés etiológiája	404
	A hasadékok osztályozása.	404
	A hasadékokhoz társuló működészavarok	408
	A hasadékosok komplex kezelése és gondozása.	408
	A hasadékok sebészi kezelése.	410
	Primer műtétek	410
	Szekunder műtétek	411
	A hasadékosok ortodonciai ellátása.	411
II./16.	A fogszabályozás preprotetikai alkalmazásai (<i>Dr. Hermann Péter, Dr. Fábrián Gábor</i>)	416
	A preprotetikai fogszabályozás interdiszciplináris jellege	416
	Az approximalis tér növelése pillérfogak mellett	416
	A pillérfogak fogatlan terület felé dőlésének korrekciója	417
	Forszírozott eruptio a klinikai korona meghosszabítása céljából	417
	Parodontalisan károsodott fogak forszírozott eruptiója	418
	Elongálódott fogak intrusiója	419
	Pillérfogak pozicionálása ortodonciai eljárással	420

II./17.	Ortodonciai kezelések parodontológiai vonatkozásai (<i>Dr. Gera István, Dr. Vizkelety Tamás</i>)	422
	Bevezetés	422
	A harmonikus fogazat és az egészséges parodontium	422
	Az occlusalis erők hatása a parodontiumra	424
	Az occlusió trauma és a plakk okozta fogágybetegség kapcsolata	424
	A traumás erőbehatások és az aktív plakk okozta parodontitis viszonya	427
	Ép parodontiumú fiatal egyének fogszabályozó kezelésének parodontológiai vonatkozásai	428
	A parodontalisan károsodott fogak ortodonciai kezelése felnőttkorban	428
	A parodontológiai kezelések során végzett fogszabályozó kezelések biomechanikai sajátosságai	428
	Gyógyult, parodontalisan károsodott fogak ortodonciai kezelése felnőttkorban	431
	A parodontológiai kezelés során szükségessé váló ortodonciai kezelések lehetséges okai	431
	Felnőttek kiegészítő fogszabályozó kezelése (minor tooth movement)	433
	Felnőttek teljeskörű fogszabályozó kezelése	434
	A parodontológiai fogszabályozó kezelések higiénés sajátosságai	436
	A parodontológiai kezeléshez kapcsolódó a rögzítőapparat regenerációját támogató fogszabályozó kezelések speciális szempontjai	436
	Ortodonciai fogmozgatás a vertikális csonttasakon belül	436
	Egy fog extruziója és intruziója, és azok hatása a parodontalis rögzítő apparátusra	438
	Irányított szövetregeneráció és a fogszabályozás	439
	A hibás ortodonciai kezelések hatása a parodontiumra	439
	A fogszabályozó kezeléshez kapcsolódó előkészítő vagy korrekciós parodontalis műtéti beavatkozások	440
	Retentio és hosszú távú követés	440
II./18.	Az ortodoncia pszichoszomatikus vonatkozásai (<i>Dr. Fábíán Tibor Károly, Dr. Fábíán Gábor</i>)	443
	Ortodonciai anomáliák és pszichés zavarok	443
	Fogorvos-beteg kapcsolat a fogszabályozásban	444
	Occlusió diszkomfort és dysaesthesia	444
	Estétikai vonatkozású panaszok	445
	A pszichoszomatikus terápia lehetőségei	445
II./19.	Prevenció a fogszabályozásban (<i>Dr. Rózsa Noémi Katinka</i>)	447
	Általános megelőző tevékenység, amely csak részben fogorvosi feladat	447
	Helyfenntartók alkalmazása	448
	Korai fogszabályozó kezelés	450
	Rossz szokások megszüntetése kezelés nélkül, illetve preortodonciás vagy egyszerű fogszabályozó készülékekkel	450
	Egyszerű fogszabályozó készülékek alkalmazása tejfogazatban és korai vegyesfogazati időszakban	452
	Mioterápia	453
	A Hotz-féle irányított extractiós kezelés	454
	Ajak- és szájpadhasadék gyermekek korai kezelése	454
	A fogszabályozó kezelés során alkalmazott preventív eljárások a sikeres kezelés és a szövődmények elkerülése érdekében	455
II./20.	Estétika a fogszabályozásban (<i>Dr. Budai Mária</i>)	456
	Az estétika a művészetben és napjainkban	456
	Antropológiai ismeretek	456
	Az arcarány mérése	456
	A biológiai növekedés spirálja	457

A fotók értékelése	458
Kefalometriai analízis.	459
Lágyrészprofil-analízis	459
II./21. Retentio és recidíva (<i>Dr. Gábris Katalin</i>)	461
Irodalom.	466
Tárgymutató	473

Előszó az első kiadáshoz

A gyermekfogászat és a fogszabályozás két önálló fogászati szakterület, melyből két önálló szakvizsga van Magyarországon, hasonlóan több európai országhoz. Az önállóság mellett azonban nagyon szoros kapcsolatban is vannak, hiszen nagyrészt azonos korosztályok problémáival és kezelésével foglalkoznak. A gyermek- és ifjúsági fogászat 18 éves korig gyógyítja a páciensek fogainak, lágyrészeinek, nyálkahártyájának betegségeit és ebben az életkorban tudjuk legsikeresebben kezelni a fogazati rendellenességeket is.

Mindkét szakterületnek speciális feladatai vannak a különböző korcsoportokban.

Mint az egészségügy minden területén, úgy a fogászatban is kiemelt jelentőségű a prevenció. A fogszabályozás és a fogazati rendellenességek megelőzése szorosan összefügg, és csak akkor lehet sikeres, ha időben megkezdődik. Már a várandós kismamák táplálkozási és szájhigiénés tanácsadásával, instruálásával, motiválásával sokat tehetünk a születendő gyermek orális egészségéért, mely tudatos preventív tevékenység csecsemő és kisgyermekkorban folytatódik. Az anyamellről táplálás, majd a kisgyermek megfelelő összetételű és konzisztenciájú táplálékkal történő ellátása előnyös mind a kariesz, mind a fogazati anomáliák megelőzése szempontjából. A szájhigiénés tanácsadás és nevelés ugyancsak fontos részét képezi mindkét szakterületet művelő fogorvos munkájának. Megelőző és kuratív tevékenységével a gyermekfogorvos és az ortodontus együttesen érheti el, hogy páciensei funkcionálisan és esztétikailag is minél tökéletesebb fogazattal rendelkezzenek.

A könyv a gyermekfogászat és fogszabályozás alapvető tudásanyagát foglalja össze. Szerzői között a négy hazai orvosegyetem jeles oktatói és egyetemen kívüli neves szakemberek, gyakorló fogorvosok szerepelnek. Célunk az volt, hogy egyrészt magas szintű, a tudomány mai eredményeit és a gyakorlatban alkalmazható legmodernebb

módszereket tartalmazó könyv készüljön, másrészt ezzel is elősegítsük az oktatás egyetemek közötti összhangját.

Ez az új könyv tartalmában és szerkezetében is különbözik a korábban több átdolgozott kiadást megért Gyermekfogászat, Fogszabályozás c. egyetemi tankönyvtől, bár annak néhány, színvonalas részét a tudomány és a gyakorlat legújabb megállapításaival kiegészítve e tankönyvben is szerepeltetjük. Ezen túl azonban e tankönyv részletesen és a nemzetközi szakirodalomra támaszkodva, logikus tagoltságban dolgozza fel a gyermekfogászat és a fogszabályozás problémáinak diagnózisához és terápiájához szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket.

A könyv elsősorban a graduális képzésben részt vevő hallgatóknak nyújt segítséget a két szaktárgy megismerésében, megértésében, és nemcsak a vizsgára való felkészülésben, hanem a későbbi specializációra való irányultság eldöntésében is. Ugyanakkor a könyv hasznos a szakvizsgára készülő vagy már szakorvosként tevékenykedő kollégák számára is.

A szerkesztők köszönetet mondanak a szerzőknek színvonalas munkájukért, a két lektornak a szerzőket és a szerkesztőket egyaránt segítő alapos és jó szándékú bírálatukért.

Köszönjük a Semmelweis Kiadó és Multimédia Kft. igazgatójának, főszerkesztőjének és munkatársainak szakértő és segítő munkáját, mellyel a könyv kiadását lehetővé tették.

Budapest, 2013 májusa

A szerkesztők:

*Dr. Fábrián Gábor
Dr. Gábris Katalin
Dr. Tarján Ildikó*

Előszó a második, bővített kiadáshoz

A 2013-ban megjelent egyetemi tankönyv rövid idő alatt elfogyott, ami a szerzők, a szerkesztők és a kiadó munkáját dicséri, egyben nagy szakmai sikerként könyvelhető el.

Az új kiadás gyermekfogászattal foglalkozó része két teljesen új és igen hasznos fejezettel bővült. Az egyik a modern anyagok felhasználásával lehetővé váló non- és minimál-invazív technikák részletes ismertetése, amely a szakirodalomban és a gyakorlatban is egyre fontosabb szerephez jut.

A sürgősségi ellátással foglalkozó fejezet, tulajdonképpen a könyv mindkét fő részéhez csatlakozik, mivel nagy segítséget nyújt a gyermekfogászati és fogszabályozási rendelőkben váratlanul bekövetkező és azonnali ellátást igénylő rosszullétek, egyéb események gyakorlati megoldásában.

Az új fejezetek mellett természetesen a korábbi fejezetek mindegyikét alapos revízió alá vettük, több esetben aktuális, korszerű ismeretekkel bővítettük. Ez a szöveges részekre és a képanyagra egyaránt vonatkozik.

A szerkesztők köszönetet mondanak a régi és új szerzők munkájáért, mellyel a 2. bővített kiadás színvonalát minden bizonnyal tovább javították. Ugyancsak köszönet jár a Semmelweis Kiadó munkatársainak, akik szakértő munkájukkal segítették az új kiadás megjelenését.

Budapest, 2015 áprilisa

A szerkesztők:

Dr. Fábíán Gábor

Dr. Gábris Katalin

Dr. Tarján Ildikó